

VAN DE REDACTIE...

Onlangs - of misschien wel dankzij - de coronacrisis is het weer gelukt onze 2e nieuwsbrief van dit jaar voor het zomerreces op de deurmat te krijgen, uiteraard zonder fysieke vergadering. Deze keer wordt u verblijd met een enthousiast verslag over de jaarlijkse TFCN, een stuk over de Europese Green Deal, een artikel over de Global Forest Transition en introduceren we een nieuwe rubriek in opvolging van het thema van het afgelopen lustrum - "Seeds of Hope" - middels een waardige bijdrage van onze vorige voorzitter Jaap vanuit zijn nieuwe post in het Congobekken. En er is weer een fraaie tekening op uw verzoek gemaakt...

We wensen u veel leesplezier, hopen dat u allemaal gezond blijft en dat u zich actief kunt blijven inzetten voor het tropische bos.

VTBNIEUWS

Tropical Forest Career Night

Op 10 juni werd de VTB tropical forest career night wederom georganiseerd, zij het in een ander format dan gewend. Via een Webinar op Zoom werden zes presentaties gegeven door jonge professionals over het verloop van hun professionele carrière. Dat dit event jaarlijks terugkeert blijkt ook nu weer terecht, met meer dan 60 aanwezigen was de avond goed bezocht. Doordat het event nu online was, was het zelfs mogelijk dat mensen die overzee zaten ook aanwezig konden zijn. Het publiek bestond voornamelijk uit studenten die aan het einde van hun studie zitten en starters die net met hun loopbaan binnen de tropischebossenwereld zijn begonnen of willen beginnen. Allemaal zaten zij met diezelfde vraag: hoe krijg je nou die toffe droombaan waarbij je kan werken met tropische bossen?

Tijdens de avond werd er door de verschillende sprekers aan de hand van hun eigen ervaringen een boekje met tips en trucs geopend. Netwerken en het onderhouden van contacten binnen de tropischebossenwereld bleek een belangrijk terugkerend thema, en laat dat nou net iets zijn waarin de VTB probeert te faciliteren. Sprekers Rosa Die-mont (Form International) en Sake Alkema (Satelligence) benadrukten dat het erg belangrijk is interesse te tonen in anderen; juist door te vragen naar iemands werk en passie daarvoor kun je veel leren en een goed contact opbouwen. Jorn Dallinga (WNF) deelde dat hij in zijn loopbaan

ook heeft gemerkt dat *soft skills* naast vakinhoudelijke kennis en expertise minstens zo belangrijk kunnen zijn en dat het kan lonen om jezelf ook hier verder in te ontwikkelen. Tussen de zes presentaties door was er de mogelijkheid voor het publiek om vragen te stellen aan de sprekers. Dat anderhalf uur eigenlijk veel te kort is voor zo'n avond bleek al gauw want het publiek was erg geïnteresseerd en had een heel scala aan vragen voor de sprekers. Hoe is het bijvoorbeeld om permanent in het buitenland te werken? Dat werd aan Tjalle Boorsma (Asociación Armonía), die werkzaam is in Bolivia, gevraagd. Tot slot vatte de gastheer van de Webinar, Peter van der Meer, de avond samen in een aantal belangrijke eigenschappen die kunnen helpen bij het vinden van die droombaan: flexibiliteit, passie, doorzettingsvermogen, enthousiasme, bij jezelf blijven en pro-actief zijn.

Wij willen naast de genoemde sprekers ook Laura Boeschoeten (WUR) en Alessia Capurso (Control Union) namens de VTB nogmaals bedanken voor hun tijd en voor het delen van hun ervaringen. ■

SEEDS OF HOPE

Seeds of Hope: TRIDOM

Door: Jaap van der waarde

Terwijl we naar de open plek in het bos liepen, hoorde ik ze al. Bosolifanten. Hier had ik vier dagen en 80 km voor gesjouwd. Dwars door het oerwoud van het Nki National Park in Kameroen. Die avond sloep ik in de uitkijkpost boven de bai, zo heet zo'n open plek, in de schemering telde ik 25 bosolifanten. Dat was in 2009. In 2015 publiceerden we het resultaat van de laatste bosolifant-telling in Nki. Bijna 600, een afname van 80% sinds de laatste telling 6 jaar eerder. Dit is te wijten aan stroperij voor ivoor. Zelfs als de stroperij stopt, duurt het 100 jaar om die aantallen van 2009 weer te zien. Bosolifanten planten zich langzaam voort. In 2016 ging ik terug naar Nki, met de programma-manager van WWF, de parkdirecteur van de regering en een team van ecoguards. Niet alleen waren de olifanten niet meer op de bai, we zagen in 10 dagen lopen maar twee keer verse sporen. Ik deed een belofte aan het team: als jullie een permanente patrouillepost neerzetten hier midden in het park, dan regel ik het geld. Een crowdfunding actie bij WNF had het geld in recordtijd bij elkaar en een paar maanden later stonden er een nieuwe uitkijktoren en hutten voor de ecoguards. Sindsdien is er geen enkele olifant gestroopt in de bai en komen de olifanten regelmatig terug, zelfs overdag. Olifanten zijn slim en als de belangrijke trekpleisters zoals deze bais zijn beschermd, blijven ze er hopelijk vaker. We heb-

De Europese Green Deal

Door: **Ronja Knippers**

In Nederland worden de klimaatmarsen al jaren door tienduizenden mensen bijgewoond, en dat activisme lijkt Nederland nu ook in de Europese Unie uit te willen dragen. Frans Timmermans, Euro-commissaris namens Nederland en vice-voorzitter van de Europese Commissie, heeft namelijk een Europese Green Deal voorgesteld. Deze Green Deal is een gigantisch project dat de overstap naar een groene economie, duurzame landbouw en biodiversiteitsherstel moet waarborgen, alsmede de invoering van een Europa-brede klimaatwet. Dat klinkt als een enorme onderneming, en dat is het ook, want de ambitieuze plannen schrijven voor dat de CO²-uitstoot binnen de EU in 2030 met minstens 50% teruggedrongen moet zijn en dat de EU in 2050 compleet CO²-neutraal moet zijn. Om dat voor elkaar te krijgen is er een enorm boekwerk aan maatregelen gepresenteerd waar elke lidstaat zich aan zou moeten houden. Zo moet 25% van de landbouw biologisch worden (dat percentage bungelt nu nog ergens rond de 10%), moet rekeningrijden ingevoerd worden en moet de luchtvaartsector ook eindelijk belasting gaan betalen over brandstof. Ook de bossen worden ondersteund: veevoer dat grotendeels bestaat uit soja uit de Ama-

zone moet vervangen worden door een bos-vriendelijk alternatief en er moeten miljarden bomen geplant worden in Europa. Hoewel de Nederlandse regering onder voorbehoud haar steun heeft uitgesproken over de Green Deal, kan het niet als een verrassing komen dat sommige lidstaten niet staan te springen om het fossiele tijdperk achter zich te laten. Onder hen zijn de lidstaten die economisch afhankelijk zijn van kolen en gas. Daarnaast is er verzet in het Europees Parlement, waarvan sommige leden hebben laten weten dat zij vinden dat de Europese Commissie via de Green Deal buitensporig veel macht naar zich toe trekt. Toch is er ook kritiek vanuit een minder voor de hand liggende hoek. Eén van de pijlers van de Green Deal is de Boer tot Bord-strategie, waarbij elke schakel in het voedselproductieproces verduurzaamd moet worden. De nadruk ligt hierbij op het ontmoedigen van milieubelastende keuzes door de consument. Subsidie voor reclame ten behoeve van de verkoop van vlees moet bijvoorbeeld aan banden gelegd worden. De commissie stelt het erg simpel: we moeten meer planten eten en minder vlees. Een gegrond standpunt als je bedenkt dat 29% van de wereldwijde broeikasgasemissies voortkomen

uit voedselproductie, en 70% van de uitstoot van de landbouw uit veeteelt. Daarnaast is de productie van veevoer in de tropen en de weide-vorming om dat vee te kunnen houden een beruchte bron van ontbossing. Echter blijft één belangrijke maatregel voor het terugdringen van de vleesconsumptie binnen de Green Deal compleet onbesproken: het terugdringen van de veestapel. Je kunt je afvragen wat de impact is van het verminderen van de reclame voor vleesproducten wanneer de totale vleesproductie in principe onveranderd blijft. Op deze manier wordt er gekozen voor een systeem waarbij de keuze van de consument leidend is voor het in gang zetten van een duurzame verandering, en dat terwijl de Green Deal op andere gebieden geenszins angstig is om verregaande maatregelen op te leggen. Onder andere Greenpeace heeft al duidelijk gemaakt dat de EU Green Deal wat hun betreft op dit punt ernstig tekortschiet en herzien moet worden. Dat zal ook nodig zijn wanneer de commissie de gestelde klimaatdoelen wil halen en daarnaast ook de bossen binnen en buiten Europa wil herstellen en beschermen. Voor dat laatste wordt een nieuw meerjarenplan ontwikkeld. ■

ben de aanpak inmiddels ook in naburig Boumba Bek NP toegepast en zijn begonnen in de Republiek Congo. Het is natuurlijk een heel simpel concept en niets nieuws, maar ik heb mijn frustratie in positieve actie omgezet.

*"frustratie in
positieve actie
omgezet"*

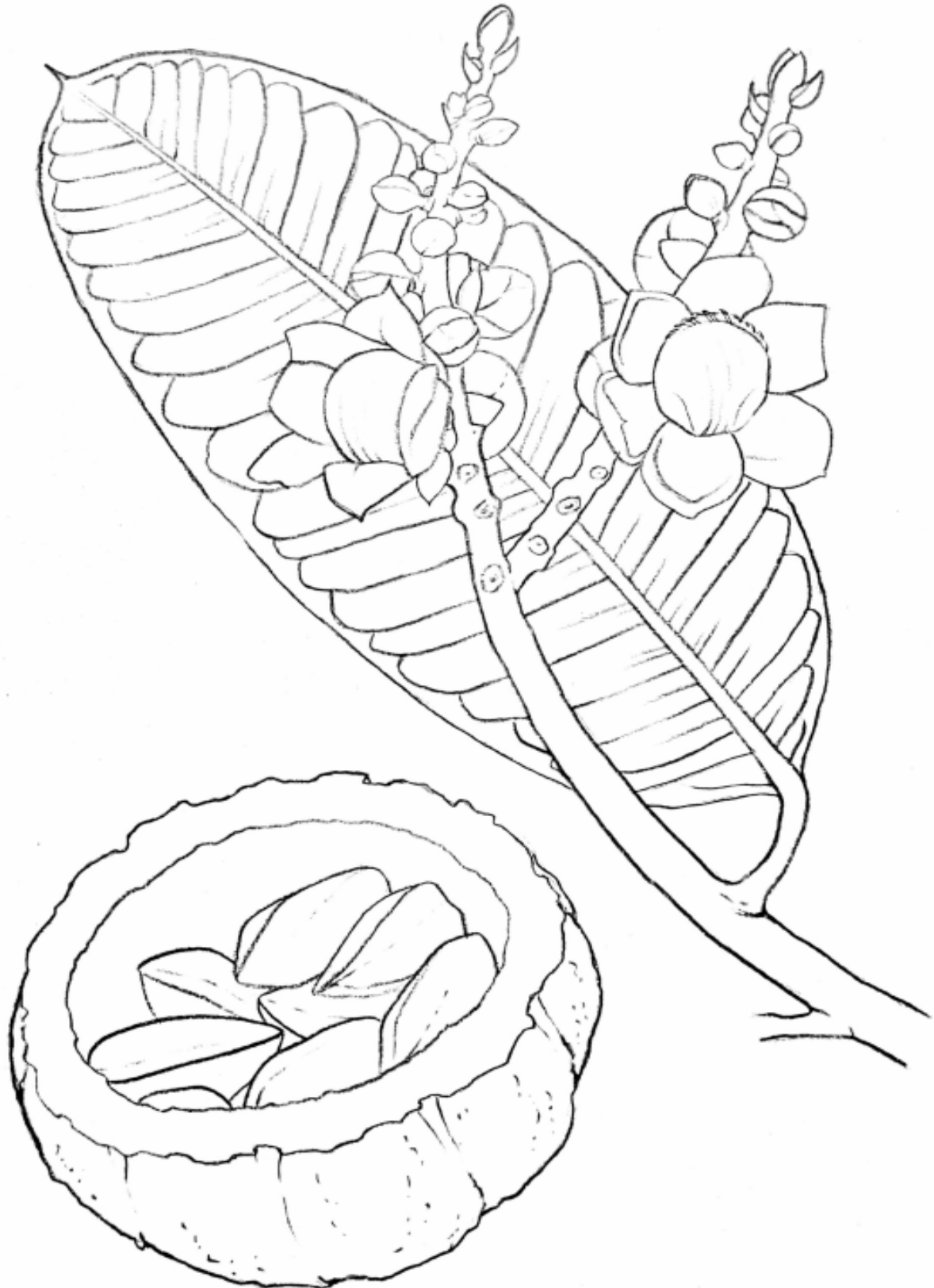
De ecoguard teams zijn ook versterkt met vertegenwoordigers uit de dorpen rond de parken. Als de pick-up de mensen komt halen voor hun 3-weken expeditie in het park worden ze uitgezwaaid door het dorp. Mensen zijn trots dat iemand van hun dorp voor het park werkt. In een

gebied waar toerisme niet bestaat brengt het park zo ook een tastbaar voordeel voor de gemeenschap.

Ik werk voor het TRIDOM programma dat zich uitstrekt over Kameroen, Gabon en Republiek Congo. Wij willen bijdragen aan de Sustainable Development Goals zodat zowel de natuur als de lokale bevolking en de overheid gebaat zijn bij succes. Een enorme uitdaging: besluitvorming beïnvloeden over een gebied vier keer zo groot als Nederland. Met kleine successen kunnen we bouwen aan iets groots. In Congo zijn we begonnen met een Free and Prior Informed Consent proces rond een mogelijk nieuw beschermd gebied. Congo heeft vorig jaar dit proces verankerd in de wet waardoor het nu een verplichting is, niet alleen voor dit project maar voor alle ontwikkelingen in gebieden met inheemse bevolking. Ik hoop dat alle belanghebbenden in dit gebied het eens worden over een beschermd gebied dat mede wordt beheerd door inheemse bevolking. Dat zou een unicum zijn in TRIDOM en een voorbeeld in het Congo Bekken. ■

BOTANISCHE TEKENING

Door: Ronja Knippers

Deze nieuwsbrief staat de *Bertholletia excelsa*, oftewel de paranoot, in de spotlights! Voor zowel Jaclyn Bolt als Jiska Schaaf, die beiden deze plant instuurden, staat deze woudreus symbool voor de Amazone en voor de rijkdom die dit bos biedt aan de lokale bevolking. Ook een suggestie voor een botanische tekening? Laat het ons weten via vtbnieuws@tropischebossen.nl

UPDATE

De mondiale bostransitie is een sociale aangelegenheid

Door: **René Verburg**

Ondanks de vele internationale verdragen en afspraken om de mondiale ontbossing een halt toe te roepen, verliezen we elk jaar vele vierkante kilometers bos. In een recent artikel (Garcia et al., 2020) stelden we de vraag waarom het maar niet lukt om ontbossing te stoppen. Met name sociale en gedragswetenschappen kunnen ons mogelijk helpen om ontbossing beter te begrijpen. Onze stelling was dat beleidsmakers maar weinig aandacht hebben voor individuele actoren en hun gedrag. De keuzes die actoren maken om te ontbossen worden gestuurd door economische factoren en (internationale) markten, maar ook sociale normen, geloofsopvattingen, normen en regels van actoren omtrent landgebruik zijn sterk bepalend. Beleidsmakers zijn zich hier natuurlijk ook van bewust. Als op lokale schaal projecten worden ontwikkeld, dan is vaak de gedachte om te beginnen met het ontwikkelen van een gemeenschappelijke visie. Vaak leidt dit tot teleurstelling. Juist omdat actoren en groepen verschillen in normatieve opvattingen en wensen omtrent landgebruik, stranden dergelijke initiatieven. Aan de hand van wat actoren ervaren, hun mogelijkheden en eigen regels maken actoren een eigen versie van de werkelijkheid. Deze is dus altijd gefilterd.

"Een gemeenschappelijke visie ontwikkelen lukt dan niet"

Omdat de set aan normen en opvattingen onze identiteit bepalen, kost het erg veel tijd dit te veranderen. Tijd die niet voorhanden is. Wanneer we alle franje verwijderen gaat beleid in essentie over het dichten van een 'gat' tussen de werkelijke situatie en een toestand die we eigenlijk willen: de normatieve opvatting. Maar omdat opvattingen zo verschillen, is die toestand, dat wat we willen, zo divers. Een gemeenschappelijke visie ontwikkelen lukt dan niet. In het artikel stellen we daarom dat het belangrijker is overeenstemming te krijgen over hoe de dingen nu zijn en van

daaruit te verkennen hoe we zaken anders zouden willen. Spelsimulaties zijn een manier waarop 'de dingen die zijn' verkend kan worden. In spelsituaties bleek dat actoren een beter inzicht kregen in het functioneren van een systeem en de gevolgen van onderlinge actorinteracties. Zo bleek uit een bordspel gespeeld in de Congobekken onder leiding van Claude Garcia (ETH Zürich) dat een vastgelopen traject waar actoren recht tegenover elkaar stonden weer vlot getrokken kon worden. Spelsimulaties zijn dus een goede manier om verborgen actorinteracties boven tafel te krijgen. Maar ook op 'systeemniveau' dient er nog veel veranderd te worden. Ons huidige economisch systeem en met name de landbouw, verantwoordelijk voor landgebruiksveranderingen en ontbossing, wordt gekenmerkt door het buitensluiten van mogelijke duurzame oplossingen. Decenia van wetenschappelijke en technologische ontwikkeling hebben geleid tot zogenaamde pad-afhankelijkheden, wat inhoudt dat duurzame oplossingen 'niet passen' in huidige systemen. Een goed voorbeeld hiervan zijn agroforestry systemen waarbij gewaskeuze, zoals koffie, wordt gecombineerd met schaduwbomen. Veel onderzoek, onder andere bij het Copernicus Instituut van de Universiteit Utrecht, laat zien dat dergelijke, eigenlijk al hele oude, systemen financieel gunstiger uitpakken voor boeren dan hoogproductieve koffiesystemen zonder schaduwbomen. Onderzoek van Jha uit 2014 laat echter zien dat dergelijke systemen mondiaal onder grote druk staan en dreigen te verdwijnen. Dit betekent dat naast een beter inzicht in actorgedrag door bordspelsimulaties ook economische (productie) systemen moeten veranderen, omdat ook in deze systemen normatieve opvattingen zeer persistent zijn.

Meer over dit onderwerp valt te lezen in de publicatie: Garcia et al., (2020) The Global Forest Transition as a Human Affair. One Earth, 2(5), 417 – 428. ■

Wie, wat, waar..

VTB ..

In verband met de corona zijn veel geplande activiteiten uitgesteld, lopen vertraging op en/of zullen op digitale wijze worden uitgevoerd. Zodra er meer informatie beschikbaar is, wordt u hierover benaderd via de VTB-listserver en de VTB-website.

Colofon

Adres VTB: postbus 124, 6700 AC, Wageningen; **Website:** www.tropischebossen.nl. **Email:** vereniging@tropischebossen.nl. **Redactie:** Rens Brouwer, Paul Zambon, Ben Gunnewijk, Jeffrey Brand, Ronja Knippers & Joris van den Berg. **Opmaak:** Rens Brouwer; **Email redactie:** vtbnieuws@tropischebossen.nl

De Vereniging Tropische Bossen stimuleert en faciliteert contacten tussen mensen die vanuit verschillende achtergronden en posities geïnteresseerd zijn in duurzaam en maatschappelijk verantwoord beheer van tropische bossen.

Ook schrijven in deze nieuwsbrief? Stuur je stuk of suggesties naar: vtbnieuws@tropischebossen.nl